

NUMERUL 15 BANI

ABONAMENTELE
INCEP LA 1 ȘI 15 ALE FIE-CĂREI LUNI
ȘI SE PLATESC TOT-DA-UNA ÎNAINTE

IN BucureșTI LA CASA ADMINISTRAȚIEI
DIN Județe ȘI Streinătate PRIN MANDATE
POSTALE
UN AN ÎN TARĂ 30 LEI; ÎN STREINĂTATE 50 LEI
ȘASE LUNI . . 15 » » 25 »
TREI LUNI . . 8 » » 13 »

Un numer în streinătate 20 bani
MANUSCRIPTELE NU SE ÎNAPOIAZA

ADMINISTRAȚIA

PASAGIUL BÂNCEI NAȚIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

Director politic: ALEX. V. BELDIMANŪ

REDACȚIA

PASAGIUL BÂNCEI NAȚIONALE (CASELE KARAGEORGEVICI)

INCĂ DOUĂ VORBE

Articolul din numărul trecut asu-pra lui Caragiale a produs o adev-rată senzație.

Mă așteptam la asta, dar nu cre-deam că are să se manifesteze cum s'a manifestat.

D. Alexandru Macedonsky publică în *Românul* o scrisoare, prin care se miră cum guvernul nu a găsit și pen-tru Caragiale o slujbă, cînd găsește pentru toată lumea.

La rîndul meu, eu am primit un teanc întreg de scrisori și cărți postale, — numai telegrame nu, — prin care cetitorii îmi comunică impresiile lor asupra *morței* marelui dramaturg.

Deci, să ne mai explicăm.

Caragiale a fost pe la mine a doua zi după apariția articolului. *Mortul* ridea. Pe de altă parte, un prieten îmi spune că autorul *Noptei Furtu-noase* îmi găsește cusurul că nu-i am ghicit intențiile.

— Publicul m'a ncurajat, — ar fi zis Caragiale, — dar literații nu mă lasă să trăesc. Eu nu fac ca... (un nume de poet) care 'și iă cărțile la subțioară și merge să le vindă. Apoi, nu-i o rușine ca... (același poet) să vindă lui Steinberg volumul lui pen-tru 1600 de lei, pe cînd eu n'am cîștigat cu *Năpasta* decit 70 ?!

Așă ar fi spus îngropatul meu, iu-bitul meu defunct.

Prin urmare, trebuie să mă esplic mai îndelung, — pentru aceia din cetitori, cari poartă ceva simpatii *Adevărului Literar*. Fac o mărturisire. Simpatiile astea sînt cam numeroase. Ele au mers cu mine la *Moftul Romn*, au plecat cu mine de acolo, m'au urmat la volumul *Moș Teacă* și acum se țin de mine la *Adevărul*. Slavă Domnului, nu avem obiceiul să ne facem reclamă negustorească, pentru că, financiarmente vorbind, *Adevărul Literar* nu-i al nostru, așă că partea comercială ar putea să nu ne intereseze.

Dar am dat amănuntele acestea pentru motivul următor:

Mare parte din articolele *Adevărului Literar* au displăcut unor literați. În special campania noastră de regenerare a literaturei, de *însănătoșirea* ei din starea bolnăvicioasă în care, biata, se găsește, a supărat pe mulți. Căci e o crimă să pătrunzi în sanctuarul artei pure, să cauți a o aduce la viață.

Eu unul, n'am luat direcția *Adevărului Literar* nici pentru ca tinerii cari fac versuri în fie-care lună altei fete să aibă unde-și trînti corpul delictului, nici pentru ca să ne producem pe noi ca literați în fața publicului.

Din nenorocire, sîntem așă de ocupați cu nevoile astea mizerabile ale vieții, nuncim atită în fie-care zi, une ori mă ales ne simțim așă de sfîrșiți, încit am preferi nu știu ce în locul meseriei astea. Nu ne arde de loc să facem literatură pentru ca s'o facem.

Dar... este un dor mai mare care ne mină. Ne-am devotat unei cauze sfinte pentru noi, unei cauze pe care o avem vecinic în vedere și care e tot idealul nostru. În politică ori în literatură, idealul acestă ne călăuzește.

Așă fiind, să nu se mire nimeni dacă ideile noastre sociale le-am adus și în literatură. Ni se pare că se leagă așă de strîns unele cu altele, încit e cu neputință să facem literatură fără tendință.

Acum, se pare că cetitorii pricep de minune lucrul acestă. Ie afără de onestitatea pe care o punem în munca noastră, în afără de simpatiile personale pe care le vom fi a-vînd, — nu se poate contestă că colosalele simpatii de care ne bucurăm — registrele stău la dispoziție necredincioșilor — sînt datorite și curen-tului nou pe care încercăm să-l stabilim în literatură.

Lucrurile sînd așă, e foarte natural ca să fim într'un dezacord *absolut* cu mulți din literații noștri cei mai de frunte.

Intre ei și noi e o deosebire mare, ne desparte însuși punctul de plecare.

Așă, în privința lui Caragiale, sînt ciți-va cari cred că n'am avut dreptăte cînd am zis că artiștii burghezi nu pot sfîrși decit ca ei.

Și, cu toate astea, noi credem că acesta este singurul punct de vedere adevărat. Caragiale, nu-i unu. Toți aceia cari n'au nici un ideal superior în artă, toți ciți nu trăesc decit din gloria lor personală, — nu pot duce mult timp greutățile pe care le întîmpină în campanie.

Cine-va își zice:

— Am să scriu frumos, lumea are să mă aprecieze, înaintea mea o să se închine publicul și așă să se plece literații, guvernul o să-mi dea tot ce i-ou cere, banii, fericirile, gloriile, toate așă să-mi curg din belșug...

Omul nostru muncește, o zi, un an, cinci ani, — și cînd colo, — publicul preferă pe alții, — proști, dar cari îl convin lui, — literații zic: «foarte frumos, dar foarte inutil», guvernul se ocupă de prefecti; banii, gloria, fericirile stău acasă.

Atunci, visătorul se apucă de altă combinație, de berărie, de subprefectură, de deputăție ori dealcomerț.

Pricina ?

Dacă talentatul scriitor ar fi avut în vedere mai mult lumea nevoiașă decit pe el, și-ar fi zis:

— Nu sînt răsplătit de cei cu putere, dar am o răsplată mai mare decit toate: am simpatii numeroase în public, am cititori cari nu m'ar schimbă pe nici unul din marii literați, pentru că eu înfățișez o notă originală și interesantă. Afără de asta, mulțumirea de a fi ajutat la mersul înainte al omenirei e mai adincă decit ori-ce altă satisfacție.

Și ar fi rămas între noi, sărac ca noi și ca noi de iubit.

Nu-i așă că e metafizică concepția asta ?

Și cu toate astea, — înainte cu ea !

ANTON BACALBAȘĂ.

GALERIA LITERARĂ

VULCAN

Supranumit zeul focului. E fiul lui Jupiter și al Junonei. Mă sa n'a avut altă treabă, și s'a apucat să-l săvrile din virful Olimpului. De atunci a rămas schiop și a făcut sub Etna niște turnării sistem Lemaitre, unde a angajat ca lucrători, acor-dînd 8 ore de muncă, pe Ciclopei.

Cu toate astea, nu-i vorba despre acest Vulcan. E un altul, care se zice că-i literat.

Acuma, dacă m'ai apucă la strîmt, să vă spun de ce e literat și nu-i alt-ceva, m'ai infundă, n'ași avea ce răsponde. Am auzit că e directorul unei reviste, — par că-i zice **Familia**. Unde este revista asta, habar n'am. Unii spun că la Gherla, alții că la Babadag.

Se măi spune că e membru al Academiei. De ce? Mister! În care secție? Tăină!

Și totuși, sînt antologi cari pomenesec despre un Vulcan literat. Nimeni însă nu-ți poate spune ce a căștit scris de dînsul, nimeni nu poate afirmă căn adevăr Vulcan există.

Știi că dîscuță a fost și este încă, dacă marii legistători ai omenirei, Buda, Moise și Christos au trăit în adevăr pe lume, ori ei sînt un simplu simbol, o denumire generică în care se cuprinde mai mult o doctrină decit o ființă.

Același lucru cu Vulcan. E o singură deosebire, aceea că el nu poate reprezintă nici măcar o entitate metafizică. Ați auzit de Budism, de Creștinism, de Moaism; dar de Vulcanism ați auzit vre-o dată?

Eu nu.

Prin urmare, încă odată: există sau nu o ființă cu numele Vulcan? Toate probabilitățile sînt că e numai o ficțiune. Din cercetările făcute pînă acum, rezultă că acest nume se vede numai pe coperta unei reviste anume **Familia**, — care și aceea e problematică, — și în controalele Academiei, — o instituiție mitică.

Dar... dacă nu egzistă, atunci ce face pe ciți-va să creadă în existența ei? Care este geneza acestei supoziții?

O, arheologi! O, numismați! Cu ce vă ocupați voi oare, dacă nici atită n'ai putut descoperi.

Căz musai trebuie să schimă așă ființăză Vulcan certaminche !

Klups.

SCRISORI RUPTE

Crezi tu că nu știu eu? Știi bine
Cît de nebună e iubirea,
Cînd plînge visurile moarte
Și-ți zbuciumă zadarnic firea.

Să farmec iărăși a mea minte
Cu năluciri ce nu există?
Dar și o rază de nădejde
În ochi de muribund e tristă!

E dureros, fără 'ndoială,
Să faci din propria-ți durere
Comoara fericirii tale
Și-a sufletului mîngiere.

Dar nu pot stînge în uitare
Tot focul ochilor tăi viu,
Să las în inimă-mă zdrobită
Un rece și întins pustiu.

E-o luptă vecinic n'nteruptă
În noaptea oarbelor porniri,
Între durerile ursite
Și setea unei fericiri!

Tot par'căștept vre o minune
Să schimbe viața-mi într'o clipă;
Norocul stins să 'ntindă-asupră-mă
Tremurătoarea lui aripă...

Și totuși... înțeleg prea bine
Cît de nebună e iubirea
Cînd plînge visurile moarte
Și-ți sbuciumă zadarnic firea.

Nanu.

L'A PRINS!

D. Grigore N. Lazu, autorul broșurei «Adevărul asupra poezieilor D-lui Coșbuc», ne trimite o scrisoare foarte interesantă. D-sa cunoaște foarte bine literatura străină, în special pe cea germană. A tradus, pentru dumnealui, vre o trei sute de poezii, așă că, fără să vrea recunoaște plagierile ce se fac în romi-nește.

D. Coșbuc este nefericitul pe care D. Lazu l'a descoperit mai cu succes. La pag. 31 a broșurei D-sale, D. Lazu vorbind de poezia D-lui Coșbuc, *Romanță*, spune că afără de textul iliric și sîrb, crede că a mai cetit unde-va așă-ceva. Ei bine, a găsit. E tot o poezie populară, însă neo-grecă, și D. Coșbuc s'a servit de o traducere făcută de Chamisso acestei poezii.

Sînt unii cari acuză pe D. Lazu că face rău de nu dă operele originale în limba lor, ci le traduce D-sa, — așă că e greu de recunoscut pînă la ce punct operele incriminate sînt niște plagii.

De astă dată însă D-sa scapă de această acuzație, trimițîndu-ne textul german.

Iată, decă, lucrarea lui Chamisso:

Da Nachts wir uns kûssten, o, Mădehen,
Hat keiner uns zugeschaut;
Die Sterne, die stunden am Himmel,
Wir haben den Sternen getraut.

Es ist ein Stern gefallen,
Der hat dem Meer uns verklagt;
Da hat das Meer es dem Ruder,
Das Ruder dem Schiffer gesagt.

Da sang derselbe Schiffer
Es seiner Liebsten vor;
Nun singen's auf Strassen und Mărkten
Die Mădehen und knaben im Chor.

Pentru cetitorii cari nu știu nemăște, trebuie să traducem această poezie în romi-nește. Ne servim de traducerea pe care o face D. Lazu. Facem asta cu păreră de rău, de oare-ce plagierea D-lui Coșbuc se apropie mai bine de textul german de cît de traducerea D-lui Lazu !

Iată această traducere:

Prin nopți sărutatu-ne-am, fată,
Și nimeni nu ne-a văzut,
Dar plin eră cerul cu stele
Și stelelor ne-am încrezut.

Și una picată din cer
Și spusu-ne-a dînsa la mare,
Și marea lopeță a spus-o,
Lopata ne-a spus la năer.

Și-același năer ne tot cîntă
Drăguțel lui încetșor;
De-atuncă băieții pe stradă
Și fetele cîntă în cor.

Ascultați acuma și pe D. Coșbuc.

Te-am strîns sărutîndu-te, Radă,
Tîrziă într'o noapte d'April —
Azi măi fie-care copil
Ne cîntă iubirea pe stradă.

Că omenii deși n'au știut
De noi și de tăinele noastre,
Dar stelele bolțel albastre
Văd toate, și ele-nă văzut.

Și o stea, căzătoare din cer,
Ea mărîi ne-a spus sărutarea,
Și luntrel ne-a spus apot marea,
Iar luntrea ne-a spus la năer...

Urmează apoi încă o strofă și jumă-tate, în care sînt numai reziceri ale primelor strofe.

Plagiatul este evident.

Dar iată încă una, pe care ne-o trimete tot D. Gr. N. Lazu;

Sub titlul *Ritornelle No. 10*, Rückert scrie:

Vergiss nicht, gest du aus, dein Sommerhûthen,
Dass Sonne dich nicht brăun, o liebes Mădchen;
Denn deine Schönheit ist dein Heiratsgûthchen.

S'o dăm în romi-nește, după traducerea D-lui Lazu:

De ești, să nu uiti pălăriuta ta de vară,
Ca soarele să nu te ardă, scumpă fată,
Căci frumusețea ta 'tăe zestrea ta de nuntă.

Iată și pe D. Coșbuc:

(Fresco-Ritornelle No. 1).

Să nu alergă prea mult pe cîmpuri, dragă,
Te arde soarele pe cîmp, te bate vîntul,
Și-obrușii tăi cei albi sînt zestrea ta întregă !

D. Lazu are dreptate cînd ne scrie următoarele:

— Să-ți închipuești că în Romînia puțînă lume cunoaște pe Anakreon, se poate; dar să crezi tot ast-fel și despre Rückert, drăguțul poet german, veselul, cînstitul și iușătorul de oameni, — Freimund, cum se 'ntitula el singur, — asta e o culme.

Noi am mai putea adăogă un lucru:

D. Coșbuc e un tînăr care traduce în mod inteligent. Rückert vorbește de pălăria de pae, pentru căn țara nemătească țărancele poartă pălării. D. Coșbuc a eliminat acest obiect, care pe cîmpurile noastre nu se obicnuiește. O localizare talentată.

Rămine un lucru de luminat.

D. Lazu s'a supărat pentru că eu am spus că are unele afirmări *bazardate*. Se înșală acest Christof Columb al plagiatorilor. Dam zis că sînt unele afirmări *bazardate*, cauza e că D. Lazu nu prea publică *textele originale* după care D. Coșbuc plagiază, ci dă aceste texte în traducere. Asta face pe mulți să se îndoiască de exactitatea plagiarilor.

De astă dată, D-sa a remediat acest rău, — și-i sîntem recunoscători. Coloanele *Adevărului* îi stău la dispoziție, și am vedea cu plăcere nouele D-sale explorări asupra terenului Coșbuc.

Căci, s'o spunem verde. Cînd D-nu Coșbuc a fost prins cu zece mășe 'n traistă, noi nu putem jură că și restul volumului D-sale nu-i tot șterpelit după diferiți autori.

Dacă D. Coșbuc ar fi un X oare-care, un june care să fi publicat cîte-va rînduri într'o foaie necunoscută, l'am trece cu vederea.

Dar nu-i așă. D. Coșbuc și-a căștigat un loc în literatura țărei noastre. Auzim pretutîndeni vorbindu-se de D-sa, — și nu se cuvine să lăsăm să se urce așă niște reputații nemeritate.

Ori-cît talent ar avea plagiat-urul, plagiatul nu-i mai pușin plagiat. Însă-și nota de originalitate i-o contestăm: ea e produsul textelor sîrbesti, grecești și așă măi încolo.

Pe de altă parte, D. Coșbuc n'a scris nici un rînd ca să se apere. Cum vine treaba asta ?

Fiat lux... pe de-a'ntregul.

Inot.

NUMERUL 15 BANI

ANUNCIURILE

DIN BucureșTI ȘI Județe SE PRIMESC numai la
Administrație
DIN Streinătate, DIRECT LA ADMINISTRAȚIE
la toate oficiele de publicitate
ANUNCIURI LA PAG. IV 0,30 b. linia
» » » III 2,— lei »
» » » II 3,— » »
INSERTIELE ȘI RECLAMELE 3 LEI RÎNDUL.
La Paris, ZIARUL SE GĂSEȘTE DE VÎNZARE
CU NUMERUL LA
kioșcul No. 192, Boulevard St.-Germain

UN NUMER VECHIU 30 BANI

LA CIMITIR

În cimitir mă poart'ades
Aducerile-aminte
Și îmi cetesc poeme 'ntregi
Pe pietre de morminte.

Aicea se resăță gropi
Frumos împodobite,
Cînd altele, sărmane, stău
Umile, părasite.

De-asupra lor nu cresc nici flori
Și nici un ochiu nu plînge:
Sînt viețile ce plînsă-au fost
'Nainte de-a se stînge.

Pe gropi uitate pentru veci
De oameni și de vreme
Doar singur vîntul fioros
Cu glas de cobe geme...

Și flori adese ori furînd
Mormintelor bogate,
În tăină el le-a pus pe gropi
Sărmane și uitate.

A. Steuermann (de la Iași).

DINTR'UN CARNET

Sînt în odae. Nimic nu mă impresio-nează mai rău de la o vreme ca aerul acesta închis, în care numai eu trăesc. Obiectele de prin prejur îmi sînt așă de cunoscute, și nu le măi pot suferi: ce răi sînt tovarășii permanenți, — chiar cînd sînt muși !

Imi vin mereu nostalgii de aer liber, de lumină, de-o viață fără cătușe.

ALEX. VLAHUȚĂ

Poetul mi-a dăruit, într-una din zilele trecute, volumul lui: *Dan*, pe care îl așteptam de mult cu toții.

Printre ocupațiuni prozaice și obositoare, abia l-am devorat pe jumătate, — și prevăd că n-am să mai mă satur. O bună parte din versurile și simfoniile noastre o găsim în paginile acestei cărți. Și atât de adânc tresărim, când psihologul ne pune în lumină cite-un afund obscur din propria noastră fire, în cit ni se pare că autorul este un confesor, povestindu-ne mărturisirile care i le-au făcut sufletele noastre.

Dar nu voiesc să alunec pe terenul critic; aceasta este afacerea prietenului nostru Bacalbașa.

Ei voi mărturisii cite-va impresiuni întime asupra autorului romanului, care cred că e merit să însemneze începutul unei noi mișcări literare. Curentul sănătos și puternic pe care l-a hotărât în Franța *Mme Bovary* a lui Flaubert; la noi, în epoca actuală de tranziție și neprecisie, îl va determina cartea lui Vlahuță.

Ani întregi am stat, singuratic, în fundul unei provincii. Acolo aveam colțul meu de cer pentru reverii, și o generoasă pace pentru meditațiuni și citire.

Numele autorilor noștri însemnați îmi veneau de departe.

Singurătatea deprinde fantazia și sensibilitatea noastră cu multe naivități; în această privință două exemple celebre se pot aminti: comparații pe tîmîdul și nai-vul Rousseau, care trăise mai tot-d'una solitar, cu rafinamentul și ironicul Voltaire, omul iubitor de zgomot, de aclamări, de lume.

Și știți ce gîndeam de scriitorii noștri? O!... atîtea lucruri bune și frumoase, de care, mai tîrziu, cei mai mulți dintre dînșii m'au decepționat.

Vlahuță iese din rîndul lor.

Cînd l-am întîlnit pentru întia oară, poetul purta o pălărie nouă, de care părea a fi fînat. Cu cite-va zile mai înainte se publicase, în ziarul *Epoca*, dacă nu m'însel, admirabila lui poezie: *Dormi iubito...* Și, — pentru ce n'ași spune-o? — două zile umblasem prin toate cafelele și grădinile să întîlnesc pe acest senin și duios evocator, ca și *Lamarline în Regretul*, al unei figuri de amantă dusă din viață.

După citi-va ani, l-am cunoscut și l-am văzut de aproape.

Alphonse Daudet mărturisește că din tot trupul robust și de o energie antică al lui Maupassant, n'împresionase nimic de cit ochii. «Avea ceva vag și neliniștit». Sîrșitul tragic al vieții marelui scriitor se putea întrevăde în ochii săi. Și atît de adevărat în cit se poate afirma cu siguranță că, de la *Chateaubriand*, n'a existat un mai profund contemporar și iubitor de extazuri față de Natură, ca Maupassant.

Capul lui Vlahuță, în cercurile de intîmări cari îl iubesc și îl înțeleg, aduce nota de duioasă a unei serii dulci. Are o expresie de bunătată cum n'am văzut de cit în jurul unor capete de copii și de bătrîni.

Și toată această expresie îi vine din ochi.

Ați observat, cînd intrați noaptea într-o alee, că petalele florilor au o nespășă melancolică. Aceasta trebuie să fie efectul penumbrei.

Ochii poetului au această tristețe de flori ascunse și singuratic. Prietenoși și calmi, ei par că n'ar putea să scape nici odată o ironie gravă și brutală. Chiar căutătura lor de dispreț, pe care o revărsă cite o dată peste viață și peste lume, e plină de sfială și de pietate.

Dar farmecul lor deosebit, e tăcerea nemărginită, care se desăfură din noaptea lor. E caracteristica tăcere a ochilor cari au visat și au căutat prea mult, — idealuri! E tăcerea ochilor de estatici, de cugetători, — care și-a găsit cea mai divină expresie în ochii răstignitului de la Golgotha.

Acești ochi n'au vioiciunea spirituală și fină a observatorilor; dar ei privesc mai adînc și mai senin în fundul sufletelor noastre.

Azi este la modă să injuri și să vorbești de rău. În această privință sunt

dezarmat, — spre nenorocirea mea, o recunosc.

Eu am sinceritățile mele pe care le notez, din cînd în cînd, fără nici o intenție.

Cum unii au nevoie de-a urî, de-a pizmui, de-a se înrăutăți, pentru ca să triumfe în viață; alții au nevoie de-a iubi. Educațiunea sensibilității noastre stă în raport cu locul care îl ocupăm în societate. Marile senzațiuni de simpatie și de admirație se desvoltă, mai generoase, în inimile celor învinși. Viața refuzîndu-le plăcerile ei comune, ei se exilază în lumea frumosului. Și în această lume nu pot trăi de cit iubind și admirînd. Aceasta este o iluzie de fericire.

Printre distinsi noștri evocatori ai frumosului, Vlahuță e un fruntas.

Simpatia care ti-o inspiră el, nu este a unui prieten, sau a unui bine-făcător generos; el împrăstie iubire, cum luna împrăstie senin.

Nu l'îubești pentru că are cutare calități sau ti-a împrumutat cîci lei, la nevoie, ci pentru că avînd o rară măiestrie de a te emoționa într-un fel cu totul deosebit de al celor-l'alți oameni, el risipește peste unele clipe din viața noastră plăcerile nobile ale artei, pe care nici odată nu ni le poate da mulțimea...

Traian Demetrescu.

NOAPTE...

Pe trestile ce se 'ndoale
Subt adierile de vînt,
Se lasă-a stelelor vîpaie...
In aier e un farmec sfînt...

Un cîntec blind și vag de ape
Se 'mprăstie spre depărtări,
Cum de pe niște triste clape
Un zbor sfios de aiurări...

O aripă de nor se duce
In haosul nemărginit...
In drum, pe-o părăsită cruce,
Un corb stă singur și mîhnit.

Și nici un foc nu schintează
Pe dealul gol... și e tîrziu...
Doar luna par'că stă de pază,—
O candelă într'un pustiu...

Traian Demetrescu.

DE LA ȚARĂ
(FLECARI)

II

14 Octombrie.

Dincolo de dealul din față, nu departe de moara de pe muchea lui, ceși învîrtește a lene aripele, se întinde satul Bousori. Plec cîlare, alegîndu-mi drumul prin faur ce duce prin pădurea de la Corbu. Ajuns în pădure lasă calul la pas și încep «Ce te legeni, Codrule»; pădurea întărește sunetele vocii și face să îți mai perzi din ipochondrie.

În sat întreb de unt. În sfîrșit, o babă mă conduce la o căsuță cu aspectul drăguț. Două fete — mai tîrziu am aflat că sînt neveste-frumusele cozi, erau peprisă. Am spus scopul vizitei, sînt pofit în casă; una se duce să caute untul, cea-laltă a rămas.

Niște ochi negri mîngăioși, o figură mică dragălașă, cu peliță pîrlită de soare, niște dinți albi ca lapte.

Era îmbrăcată într-o polcuță roșie. Nu m'am putut opri de a'i zice:

— Da mindră polcă mai ai.
— Mindră, conașule.
— Ești fată mare?
— Bă nu, sînt măritată de trei ani.
O pauză.
— Pămînt aveți?
— Avem 3 fâci; noi nici o dată nu luăm boresc. Baba deschide vorba despre o oare-care Mărioara.

— E la * (capitala județului), s'a dus să slujască la avocatul A. pentru ca s'o divorțeze.

— Cum, sunt divorțuri pe aici?

— Cum nu. Iacă, trei femei din sat de la noi, slujesc la avocatul A. numai să le despărtească.

— Și pe urmă le mai ia cine-va?

— Le ia, tot sacul își găsește peticul. Aceea care plecase după unt se reîntoarce. E blănă, nîste ochi mari albaștri, un nas fin, încovoiat, o peliță albă și străvezie, o figură serioasă ca de madonă:

Nu ca astea trîgovețe
Ce se dau meret cu humă,
In cit seamănă la fete
A vizdogi bătuți de brumă.

19 Octombrie.

Astă noapte s'a făcut o spargere la arendașul de la Moara Domnească. S'a furat casa de bani cu totul. Cînd seara am spus gazdei noutatea asta, a zis:

— Apoi oamenii din sat i-au făcut'o.

— Și de ce?

— Se poartă foarte rău cu oamenii. De pildă, tocmește Rominul cu 40 de franci falcea de secere; la socoteală îi dă numai 20 și l' dă și pe usă afară. Astă vară a mîncat de la locuitorii o bătaie soră cu moartea.

22 Octombrie

M'am dus cîlare în comuna S. Ori de cite-ori trec prin acest sat, așezat pe moșia unui fost prim-ministru al țerei, mi se stringe inima. E unul din cele mai sărace; bordeele mizerabile ale țărănilor sîi îmi aduc aminte de vorba lui Laveley că numai în Africa a văzut *ast-fel* de locuitori omenești. Și ca un conștrast izbitor pe o culme a dealului se înalță pretențios casa boierească, o casă mare cu două etaje, încunjurată de copaci; citi-va brazi de un verde-închis contrastează plăcut cu crengile desfrunzite ale salcîmilor, cu coaja albă a mesteacănului și cu virfurile aramii ale stejarilor. În vale, aproape de șosea, înșiruiți pe lingă gardul de spin, nouă plopi uriași își tremură răritele frunze la cea mai mică adiere.

În dosul caselor boierești este biserica boierească. Da, S. are două biserici, una zidită de proprietar pentru uzul propriu, și pe cea-laltă culme a dealului la depărtare de 2—3 kilometre biserica de lemn a moșicilor.

Dintr'o „locuință africană“ vîd eșind doi *surtucari* cunîște condici mari la subțioară, urmați de o mulțime de țărani.

Un romîn ce mergea cu carul pe drum îmi spune:

— Le ia păpușoiu la cei cari n'au plătit birul.

— A! sunt agenți de aî percepției.

Țăranul cu carul se oprește la cișmeaua de lingă șosea să-și adape boii; mă duc și eu să mi adap calul.

Un luxos docar trece în fuga cailor pe șosea.

— E sub-prefectul.

Îl cunoaștem din auzite. Poartă numele unei moșii parintestî.

Și-a tocat averea în străinătate. Reîntors în țară cu buzunarele goale, cu capul și inima și mai goale, făcu o *afacere strălucită*; se însură. Nevasta-i, o palidă și ofilită absolventă a pensionatului *Notre Dame de Sion* din Galați, l'a adus, pe lingă inofensivele ei cărți bisericești, două moșii ca zestre. A arendaș moșiei, iar acum se ocupă cu încasarea cîștiurilor și a celor 500 lei, lunar, leafa de sub-prefect.

— Scoate oamenii la muncă cu sila?

— Chiar mai alaltăieri a scos cu primăria pe oameni — dator, nedator — ca să care popușoiu arendașului de pe moșia lui V.

Sub-prefectul ne mai spune
Căvem constituțune.

Și sub-prefectul «aplică constituția.» Iată care sînt pe aci *mofturile* la ordinea zilei; așa-i că se potrivește ca două picături de apă cu cele de la Capșa și din Parlamentul... țarei?

Valea Stîlțel.

Toader Cucuruz.

NOAPTE BUNĂ!

Dormi, tu vecinic dor al vieții, al durerii mele floare
Dormi și ralu 'ntreg de îngeri blind asupra ta coboare
Lăcrămint din harpe sfînte armonii-visări, mîinștre...
Să te 'nalțe sus cu dînșii, printre pulberile de astre!
Lumea asta prea e strîmță, prea e tristă pentru tine,
Chipul tîu trăiască numa 'n lumea viselor semine....
Lasă-ți genele de umbră peste ochii mari sîgîbiți,
Și... visează pe supusul dragălașel lor robii....
Din eterna-ți fericire svirle și pe el o rază,
Căci el pururi roagă Domnul, să te alibă 'n sfînta-i pază...

Vecinic dor al vieții mele, noapte bună, noapte bună,
Dormi!... și cerul te păzească de o dragoste nebulă!

Nam.

EPIGRAMĂ

UNUIA CU NUMELE DORNA (O)

Că'l chiamă Dorna, e perfect,
Dar fericirea e că scrie,
Căci e nevoie de hîrtie
Pentru al apelor efect.

A. Macedonski.

BIBLIOTECILE NOASTRE

II

E greu, foarte greu să așteptăm ca guvernul nostru—fie el conservator sau liberal — să se îngrijească de completarea bibliotecii noastre naționale; cel mult putem să-i cerem votarea unei sume pentru clădirea unui local mai spațios și mai comod.

De și nu punem mare nădejde pe inițiativa particulară, mai cu seamă la noi în țară, credem totuși că numai ea ar putea remedia răul acesta.

Iată în rezumat ce-am aștepta de la dînsa:

Toți literații și oamenii noștri de științe ar putea organiza conferințe săptămînale cu plată, iar sumele strînse să se destineze cumpărării de cărți pentru bibliotecă.

S'ar putea deschide liste de subscripții patronate de oamenii cei mai cunoscuți în țară—nu ca oameni politici, bine înțeles, să se organizeze serbări, cum sînt acelea ale presei, de pildă, care ar aduce și ele bunișoare sume de bani.

E incontestabil că guvernul, vîzînd că opiniunea publică încurajează o asemenea activitate pornită de către inițiativa particulară, ar fi nevoit și el să acorde o sumă oate-care de bani pentru cumpărarea de cărți.

Suntem convinși că în foarte scurt timp s'ar aduna cu modul acesta o sumă destul de însemnată de bani cu care s'ar putea aduce serioase îmbunătățiri bibliotecii noastre.

Greutatea cea mare ar fi următoarea: Odată sumele necesare adunate, cine se va însărcina cu formarea listelor de cărți?

Incontestabil că această sarcină nu se poate da primului venit, nici unui comitet în care n'ar fi reprezentate de cit numai o parte din opiniile politice, economice, filosofice, literare, etc. ce domnesc în țară la noi,

Mai ales că banii se vor cere de la toată lumea și că toate opiniile vor contribui la adunarea mijloacelor materiale, e drept că toate aceste opinii să fie consultate și represintate într'un asemenea comitet.

A face apel la toate pîngile și a te servi cu banii adunați pentru a umplea rafturile unei biblioteci numai cu cărțile care ar reprezinta o singură opinie sau o parte din opiniile totale, ar fi foarte nedrept și din punct de vedere moral și din punctul de vedere al completării perfecte a bibliotecii noastre.

De aceea credem că singurul mijloc pentru a satisface pe toată lumea ar fi următorul:

(1) Ape minerale cunoscute pentru efectele lor speciale.

Să se compue un comitet de propagandă, care să fie același și pentru cumpărarea cărților, din oamenii reprezentînd toate ramurile de activitate intelectuală din țară și toate opiniile.

Așa, de pildă, un comitet în care să intre cite un profesor de la fie-care din facultățile noastre, cite un gazetar reprezentînd toate opiniile politice existente, cite un delegat al fie căruia din cercurile literare, economice, politice din capitală, din oamenii cari și-au cîștigat un nume cunoscut în arte, litere și științe, etc.

E o rușine pentru capitala noastră ca să nu poseadă o bibliotecă cum se cade, în care ori ce doritor de-a se instrui în toate ramurile cunoștiințelor omenești, să nu găsească măcar operele capitale ale scriitorilor celor mai însemnați.

Acestei lipse rușinoase trebuie să i se pue capăt cu ori ce preț.

Cum am mai spus-o și în numărul trecut, nici o țară din Europa nu-i așa de lipsită de biblioteci publice ca țara noastră.

De aceea să nu ne mirăm de numărul colosal al ciupercilor care vor intra în cîmpul literaturii și științei noastre.

Faptul că tinerimea noastră e foarte îndrăzneată și prolixă la scris, trebuie să ne bucure, trebuie însă să-i furnizăm materialul necesar de unde să-și tragă cunoștiințele care-i lipsesc cu desăvîrșire.

Nu-i dă mîna ori cui să-și facă o bibliotecă a casei, nici celor bogați, dar încă celor săraci! Se scriu atîtea lucruri importante în fie-care zi în țările apusene, scrieri în mare parte indispensabile ori cui vrea să fie citu-și de puțin la nivelul cultural al epocii, în cit ar trebui cui-va mii de franci casă se fie la curent cu aceste scrieri

Avînd biblioteci, sau chiar de o cam dată o bibliotecă bună și completă, ciupercile de astă-zi s'ar transforma în flori frumoase și vii.

Cei se sînt amărîți și plictisiți de producerile insipide și reci de astă-zi, să scoată biletul de două-zeci de lei ca să cumpărăm cărți bune și multe acestei tinerimi care vrea să producă ceva, dar care n'are mijloace necesare de a se instrui.

I. T.

ȘTIRI LITERARE

A apărut *Dan*, mult așteptatul roman al poetului nostru A. Vlahuță.

Credem că ne facem o datorie banală recomandîndu-l publicului cu vorbele obicînuite, reclama pe care o fac toate foile tuturor scrierilor.

Lucrarea D-lui Vlahuță este un început mare pe calea romanului, cale care pîn'acum a rămas, din nenorocire, ficioară în țara asta.

Pînă azi nu l-am citit în întregime, așa că nu putem face o dare de seamă analitică.

Ne mîrginim să spunem doar atît: romancierul Vlahuță se ține la înălțimea poetului.

DIN NOTIȚELE

UNUI

OBSERVATOR IPOCONDRIE

(FOILETON SOCIAL)

V

După ce am cercetat activitatea culturală a tinerimei studioase în Anglia și Rusia, trebuie acum să vin la isprăvile «pătorei culte» naționale. Inima-mi stringe același sentiment și ăureros, care e chinul deținuților cînd se trezesc la trista realitate dintr'un vis frumos și nălucitor, în care s'au văzut liberi, în sinul alor săi, iubiti de toți....

Tinerimea noastră?! O, Doamne, ce e tinerimea noastră!...

Ascultați ce zice despre fiii burghezimei noastre, care formează «țara legală», un profesor universitar, un înalt funcționar al ministerului instrucțiunii publice, care de sigur e în stare mai bine de cit orice să vorbească în perfectă cunoștiință de cauză, — ascultați cu atențiune, că atît mai mare, cu cit noi nu suntem deprinși să auzim adevărul de la această specie de «bimant»: cei (adică generația nouă) ajung la vîrsta primei tinerii sîcîi de puteri, fără vlagă intrîinși, subrezi, chiriciți, incapabili... *marea majoritate* capătă pe băncile școlii numai o spoială de instrucțiune și de cultură care-i face infumurați, îndrăzneți, pretențioși, într'un cuvînt *membrîi nefolositori*, dacă nu primejdioși, și pentru dînșii și pentru societate... În ochii lor protecția, lăvoarea, latirul, amăgirea,

frauda, sînt singurele mijloace de care trebuie să se servească cine-vă în viață, singura chee care deschide usa tuturor funcțiilor, pozițiilor și demnităților... (Vezi «Buletinul ministerului cultelor», No. 3. raportul D-lui Virgolic, pag. 98). Mai departe: «Tinerimea noastră e demoralizată, ea a ajuns să creadă cu toată convingerea că pentru cei ce dispun de mijloace materiale nu mai există nici legi, nici regulamente, nici considerații de ori-ce natură, că totul se poate cumpăra cu bani».... (ibidem, p. 104).

N'am așteptat într'un raport oficial al unui «înalt funcționar» din această țară atîta elocvență sobră, acest accent de sinceritate!...
Și e de mirat că ast-fel de tinerime a pîngărit pînă și cele mai nobile idealuri ale dreptății și libertății în chestia națională? E de mirat că în alita amar de ani congresele studențești n'au produs nimica de cit beția cea mai rușinoasă, de cit scandalele cele mai scîrbosă? E de mirat că el au băgat atîta frică în «comercianții naționali» că dînșii închid bufețele gărilor la trecerea oardelor «tinerimei române», care li se anunță prin fir telegrafic?! Sărmanii bufetaři naționali, cită spaimă trebuie să producă în ei această veste, dacă le tîie și pofa de a desface marfa! Doar au avut ei experiența dureroasă și *costisitoare* a entuziasmului *ardzilor* al «junimei culte»! S'au fript!... Am citit într'o dare de seamă, la cetățenii Buzoeni au fost *mișcați pînă la lacrimi*, cînd, vara trecută, au venit la Buzău reprezentanții «studenților noastre energice și patriotice» pentru tineria Conferința în chestia națională. O cred! Nu de geaba acești cetățeni n'au mai voit pe urmă, în timpul congresului, să-i primească

în gazdă... S'au temut, se vede, de emoțiunilor prea mișcătoare!...

O, ce să mai vorbesc mult! Nu știu noi cum s'au spart ferestrele sinagogelor din Botosani? Nu știu cum au bătut un biet rîndas ungur, *supus român*, la gara Chitila (după *pelecerea* fraților de peste munți pînă la Predeal), adică cum s'a comis barbarii de același soi în potruva ciiora atît se zbeacă cînd le săvîrșesc idioții și «patrioții» ungurești, la fel cu ai noștri? Nu știu cum casierii societăților studențești fură, iar «junimea entuziastă» îi patronază și se folosește de isprăvile lor? Nu asistăm la vinătorearea sălbatecă după desfrînări, la cea mai sfruntată și scandalosă delapidare de bani, storși de la patrioții de bună credință?

O, le știu, le știu destul!...

Un fapt proaspăt ne arată simțul moral al tinerimei noastre în toată strălucirea-i gretoasă.

Ministrul de războii vrea ca bacalauratul militar să depute numai de cit examane pentru gradul de ofițer în rezervă, în caz contrar îi amenință, că dînșii vor face serviciul complet de 3 ani. Doamne! Cită furie a provocat această intențiune! Studenții din capitală s'au adunat imediat să protesteze «sus și tare» în numele culturii, democrației, libertății și al tuturor altor sacramentalități din dicționarul lui Rică Ventureanu, celebrul student în drept...

N'am nici o simpatie pentru pupilul pomadat al Juliei la Belle, însă nu pot să nu zic că aci el e logic și are perfectă dreptate.

* Luată seamă, că D-nii studenți nu s'au glădit, că prețioșii D-lui Jack sînt absolut nedrepte față cu bacalauratul sărac (cari nu pot da 500 de lei) și cu străinii,

A! Cum, voi protestați, voi, puișorii mami?!

Înțeleg cînd protestează un Anton Bacalbașa, el lovește chiar în principii armatei, în sălbătăciile antropofagiei războinice. Însă voi, cari vă mindriți cu «mica, dar brava oștire națională», voi, cari vedeți «gloria națională» în cuceriri și victorii militare, voi cari visați să minciți pe toți Ungurii și Rușii cu sos de piper roș, *pe toți* «să nu mai rămînă pe pămînt nici semîna acestor neamuri spurcate»?!... Invocați interesele culturale? Cum adică lea cultura va fi periclitată, dacă Rică Ventureanu va fi obligat să depună examen de ofițer în rezervă, sau să slujească trei ani?! Dacă ați ceti articolele lui *Fr. Engels* (doar nu sunteți mai democrați de cit dînșii?!...) în ziarul socialist german, *Vorwärts*, No. 51—58, 1893, intitulate «Kann Europa abrûsten?» (Poate Europa să se desarmeze?), ați aflat că scutirea odraslelor burghezești și ciocoesti de termenul legal al serviciului militar e o măsură cit se poate de *nedemocratică*, însă dînșii recunoaște că în organizarea actuală a armatei, această măsură, *cînd are de efect crearea ofițerilor de rezervă*, e foarte potrivită, de oare-ce astă-zi-mobilizarea forțelor militare cere un număr de ofițeri-rezerviști cit se poate mai mare; că în toate războaiele, după primele ciocniri chiar, tot-d'una s'a simțit o lipsă foarte periculoasă de ofițeri.

Vedeți, că Martele din opereta noastră militară națională (care însă a figurat și într'o tragedie singeroasă «răscoalele țărănești») e mai bun «democrat», de cit voi, «junii cu educație», el v'zice: «sau

depuneți examen de ofițer, sau faceți stațiul legal, de oare-ce alt-fel nu'i nici un interes pentru apărarea națională ca să fiți scuțiți de el.

O, sunteți gata să cuceriti toată lumea cu singele țărănilor, — cari din cauza indiferenței voastre criminale, din cauza prostrațiunilor voastre intelectuale și morale, sînt atît de ignorați, în cit habar măcar n'au ce e Transilvania, — iar cînd vi se cere un sacrificiu (un examen!...) «pentru idealul marelui ce l'urmărim cu toții», vă eschivați, umblați cu mița în sac, că aveți «sentimente mai fine și constituția mai fragedă»!... O, expertorațiune veninoasă a spanachismului!...

Iertați-mă, acei din cetitorii mei, cari n'aveți fușor pe botșor, însă și expresiunile cele mai violente nu vor fi la nivelul greții și disprețului pe care îl inspiră și merita asî soi de «junii cu educație»... Și cînd încerci să raționezi cu asemenea indivizi, auzi că ei sînt decepționați, că la urma urmelor și poporul muncitor îi moft, și armata moft, și Transilvania, și desarmarea, și pacea universală, și cultura națională, și toate idealele nobile și mari ale omenirii suferitoare, toate, toate sînt mofturi, afară de capătulă proprie! Și frazele, una mai sunătoare de cit alta, se învâlesc în ceața pesimismului neputincios și a porcării hamletizatoare!...

INFORMATIUNI

Eri s'a ținut ședință la compania academică română. Unul din acționari, D. Gr. Tocilescu, a prezentat bilanțul săcăturilor *) făcute de D-sa în Oltenia.

Acest bi-lanț de săcăături, care nu se mai sfârșește, a fost viu freat de aplauzele anonimilor cari compun consorțiul.

Bursa de la Ateneu se resimte.

Celebrul profesor Dr. Krafft-Ebing din Viena, cel mai mare nevropatolog după defunctul Charcot, a sosit în Capitală, unde va mai rămâne și azi Duminică.

*) A se citi: săpăturilor. N. R.

Eminentul doctor, care a venit chemat fiind de D. L. Goilov de la Botoșani, se găsește la otel Bulevard. Eri a avut o lungă convorbire cu D. Doctor Lazăr F. Marcus din Ploiești, care a fost elevul marelui profesor și medic secundar la spitalele din Viena.

D. Iancovescu, inspector administrativ, și-a dat eri demisia, ceea-ce dovedește că ministerul actual e pe ducă de-a binelea.

La examenul al II-lea pentru licența în drept, ținut Simbătă seara la facultatea de drept, au reușit Domni:

Daniel Budu; N. Iordanovici; Vil-lacros; Ștefănescu-Goangă; Celă-

reanu; Radovici; Grecescu și alții a cărora nume nu'l cunoaștem încă.

D. C. Esarcu desfășură o mare activitate spre a reorganiza Ateneul. S'au ținut pin'acum mai multe întruniri pentru, constituirea diferitelor secțiuni. E probabil că în curând se va publica programul conferințelor.

Noi felicităm pe D. Esarcu pentru munca pe care o depune. Instituția Ateneului, care ar merita să aibă mai multă incurajare din partea tuturor, ar cădea în noaptea uitărei dacă D. Esarcu nu și-ar da osteneala pe care și-o dă în mod atit de desinteresat.

Să sperăm că și cei-l-alți membri

ai Ateneului vor lăsa ori-ce nemulțumiri de o parte și vor da D-lui Esarcu tot concursul. E vorba aici de susținerea unei instituții culturale, care ne face tuturora cinste.

Eri la Camera, în culuoare, D. Spirache Profirescu, deputat de Vlașca, se plimba cu pași rari și leneși. În vremea asta se vota o comisiune oare-care. D. Al. Lahovay întilnește pe D. Spirache și-i observă:

— Cum Domnule, D-ta te plimbă, pe cind deputații cei-l-alți votează? Celebrul Spirache răspunde flegmatic ministrului de externe:

— Darce Coane Alecache! Par'că D-ta m'ai ales? *Am ales cu paralele mele!*...

Autentic.

POSTA REDACȚIEI

Vi. Barc.—Slab.

I. Zabrutli. Birlad.—Idem.

M. S. Idem.

Lanban. Focșani.—Idem.

Lacapanol. Iași.—Cam slab.

I. B. (In sfârșit, de Mai!).—Mai trimite!

Benedict.—Slab.

M. St. Idem. Dar... mai cereați.

A. P. F. Slab.

Musea. Tecuci.—Corcași proza. Acesta e statul pe care l'ai da tuturora, de alt-fel.

Alin. Zimnicea. Idem.

M. Dragan. Loco.—Idem.

P. Marc. Iași.—Idem.

Vara la Buzeni. Călcuț... spanac. Mai ales limba! Prea mult abuz de: rufosă, ferfență, bocnă, leaca, pu-hau, etc. Cit pentru versuri!... greț!

G. B. B.—Slab.

D-rul URECHIA

Bulevardul Academiei, 4

POLITICA EXPERIMENTALĂ

SCENA SE PETRECE LA BAIE

Dacă... aista... Domnu Păucescu nu vra... aista... alianța cu Lahovary și Carp,—și si tragi și si si răcorească...! (Vezi Lascar Catargiu, Opere complete, cap: *Intrunirea Majorității*, pagina... aista)

veți afla acolo cit de depravat, destrăbălat, venal și corupt e corpul nostru didactic, în genere.

Locul nu'mi permite să insist mai mult, cum ar merita asupra constatărilor acestui raport oficial, care a provocat o fur-tună întreagă în presa opoziționistă. In-să presa s'a slortat mai mult să desmintă afir-mările intristătoare ale D-lui Virgolic și în fundul acestor desmînțiri zăcea veci-nicul «ce va zice străinătatea?»

Nu înțeleg aceasta. Știm cu toții că cele constatate de D-sa, ca fapte, sunt a-devăru pur. Și dacă ne-ar trebui o ilus-trație pentru destăinuirile scandaluoase ale D-lui Virgolic, n'am putea ușor găsi un exemplu mai strălucit de lipsa de conștiința datoriei, de lipsa independen-tenței și demnității personale în corpul nostru didactic, de cit însă și persoana D-lui Virgolic, profesor și dînsul....

La universitate acest domn plagiază cursuri franceze, la școala normală su-perioară — pune în locul său pe un su-plinitor ignorant (pentu limba elena). Și cînd din cauza asta ies din această școală, menită a forma contingentul didactic al școalelor secundare, profesori de limba elenă incapabili și ignoranți, tot el ful-geră în rapoartele sale...

Ca inspector școlar, D. Virgolic și-a făcut renume, ca persecutor al «teoriilor subversive» și protector al tuturor stirpi-turilor junimiste, iar pe D. Take Ione-scu îl îndeamnă să «înlătura politica din școală!»... p. 85. O, cită moralitate și bună credință ne trădează toate acestea!

Insu-și raportul, ca o producție literară, e o manifestare elocventă a descompu-nerii morale a profesoratului nostru. D. Virgolic scapă cite o vorbă, că una din

plăgile cele mai hidoase ale învățămîn-tului nostru este favoritismul că «hatîrul e marele împărțitor de posturi în țara noastră» (p. 88), «că aspiranții la catedre n'au de cit să găsească cite un protector influent, și acesta stăruiește să li se dea o catedră în învățămîntul secundar» (p. 94) etc. etc. Și totul ne vorbește în raportul d-sale, că n'are alt scop de cit să facă după placul lui Take Ionescu, pregătî-du-l terenul pentru «reforme» trimbi-tate, cari tînesc tocmai să facă din pro-fesori numai niste instrumente docile în minele miniștrilor. O, D. Virgolic! pre-dică independența și demnitatea perso-nală. De sigur aceste reforme vor facesă dispară hatîrul din ministerul instruc-ției publice, vor înlătura politica și fa-voritismul din școală de oare-ce minis-trii va putea să facă din profesori tot ce-i va tresni în cap: să li mînînce cu cașcaval sau să-i bea cu un păhăruț de țuică.....

Pe urmă într'un loc D. Virgolic afirmă că școala trebuie «să deprindă pe elevi să nu să creadă unii superiori altora, din cauza poziției materiale sau sociale a pă-rinților, și a sădi de timpuriu în fraga-ta lor minte sentimentul frății și al egal-i-tății» (p. 102). Frumoase cuvinte! D-sa se plînge că școala actuală crează o po-ziție privilegiată celor cari pot plăti mai scump profesorilor (vezi elocventele pa-gini 105—106 a le raportului); și tot D. Virgolic însinuează, cu două pagini mai înainte, că ar trebui să înceteze gratui-tatea instrucției secundare închizîndu-se ast-fel posibilitatea culturii superioare celor săraci! D-sa desvolță vechea fabulă a lui Mennenius Agrippa că în societate ca și într'un organism animal, unele or-gane trebuie numai să cugele, altele să

mîstue, și cele-l-alte să îndeplinească cele-l-alte funcțiuni fisiologice!... (pag. 99—100). Vedeți cit de insulețit e D. Vir-golic de «sfînta misiune a școalei» și cu cită dreptate poate să ceară de la pro-fesorii secundari un devotament și o ab-negațiune fără margini!...

Da, profesorul Virgolic are dreptate el se știe pe sine și pe colegii săi; da, pro-fesorii noștri sunt lipsiți de conștiința datoriei și misiunii lor, sunt lipsiți de independența și demnitate personală, sunt servili și imorali, venali... și corupți ca și toată pătura burghezo-ciocoiască, nu mai puțin și nu mai mult. Un Take Ione-scu e la locul său în capul acestui corp putred....

Poporul nostru l'a condamnat de mult formulînd trista convingere, că «munci-torul n'ar trebui să știe carte, de oare ce școala ar avea ca intențiune suprimarea muncii, școala ar îngusta sufletul și ar strîcă mintea» *). Cu asemenea servitori ai sacerdoțiului instrucției publice nici nu s'a putut ajunge la altă concluziune precum ne mărturisește și raportul D-lui Virgolic!...

—Uiți, domnule ipocondric,—îmi va zice vre un cetitor naiv,—că și noi avem o «Societate pentru învățătura poporului ro-min» care e o manifestare analogă cu ac-tivitatea descrisă a pătorei culte din Anglia și Rusia!...

O, scumpul meu cetitor naiv, îi voi arăta îndată că activitatea culturală a acestei societăți nu e decit un miraj în-selător, deși în capu'i se află Mitropoli-tul primat, M^{re}. Ghenadie...

*) Vezi în *Arhiva din Iași*, 1890—91, articolul: «Credin-tele sătenului despre școală și efectul ei», volumul II, pag. 326.

Înainte mea e «Darea de seamă» asupra marsului societății pe anul 1889-90. (N'am la îndămină dări de seamă pentru cei-l'alți ani, precum și pentru a societății analoge din Iași; însă vă pot incredința, că nu veți găsi acolo ceva mai mingie-tor), unde se găsește și bugetul societății pe anul viitor (1890—91).

Puteți afla de acolo că activitatea socie-tății se rezumă în întreținerea unei școli normale și una primară și că în anul 1889-90 societatea a avut «venituri proprii» nu-mai 5,402 lei, iar «subvențiuni» de la stat, comuna București și «burse» ale di-feritelor județe (adică din banii contri-buabililor) 32,856 lei.

Dintr'acești bani s'au întrebuințat pen-tru salarii 23,511 lei 70 bani, iar pentru cele-lalte cheltueli numai 14,908 lei 08 bani, (nu mai vreau să mai critic și aceste cheltueli, deși și aci se poate afla ceva interesant.

Iar în bugetul pentru anul viitor (1890—1891) s'au înscris: «venituri proprii» lei 5,900, și «subvențiuni» și «burse» tocmai 34,300 lei! Cheltueli: pentru salarii 23,840, și cele-lalte 15,287!... Cu alte cuvinte:

«Societatea pentru învățătura poporului ro-min» se susține aproape esclusiv din bugetul Statului și cheltuește din acești bani aproape indoiți mai mult pentru le-furile profesorale, ect. ale societății (din membrii societății, bine înțeles de cit pentru cele-lalte «scopuri culturale».

Asi-fel această Societate nu e în realitate decit un mijloc de căpătuială pe seama plătiturilor de dări!...

În 1890, după 25 ani de existență, so-cietatea a avut 284 membri și a dat ca

rezultate al activității lor 285 de absol-venți ai școlii normale; adică un membru al societății a produs în 25 ani un absol-vent, însușindu-și anual pentru aceasta cite o bucălică din buget (ca director, profesor, econom, etc.) pe lingă onoarea de a trece drept bine-făcător al poporului ro-min....

Rezultate culturale mai mult decît triste. Dacă vom reduce din «veniturile pro-prii» zle societății donațiunile citor-va puțin într'adevăr generoși și de bună credință, remînețun ce pur și simplu ri-dicol, bătae de joc cinică de adevărată și binefăcătoare activitate culturală. O «pătură cultă» romină!...

Nu e de mirare că țărănul «crede că toți surtucarii ne profităm de sărăcia lui și pentru aceasta suntem dușmanii lui de moarte»; nu e de mirare că unul din cei oropsiți a exclamat: las' să dea D-zeu să moară toți săracii de holeră, dar toți, să nu rămînă nici unul, să vedem ce au să mai facă bogații singuri!....» *)

Și voi încă vă învâliți, spre a vă jus-tifica în mantia lui Childe-Harold și a lui Hamlet? O!...

Observ.-Ipocondric.

*) Sp. Popescu. «Considerațiuni psihologice din viața țărănului ro-min», p. 32.

RESTAURANT UNIVERSAL

fost Paraschivescu-Rașca

Deschiderea Duminică 7 Noembrie. Bucătăria sub direcția M-me Martin. Vinuri excelente. Orchestra de primul rang.

Casa de schimb «MERCURUL ROMAN»
MICHAEL EL. NAHMIAȘ
 București, Strada Smârdan, 15
 În fața laterală a Băncii Naționale, partea desupra Poștă
 Cumpără și vinde tot felul de efecte publice, bonuri, acțiuni, lozuri permise Române și streine, scontează cupoane și face orice schimb de monede.
 mprumuturi de bani pe depozite de efecte și lozuri.
 Comandele din provincie se efectuează imediat trimițându-se contra-valoarea în timbre, mărci, scrisori de valoare sau prin mandate poștale.
Cursul pe ziua de 21 Noembrie 1893

Casă fondată în 1884	Cump.	Vinde
50/o Renta amortizabilă	94 1/2	95 1/4
40/o	83 1/4	84 —
50/o mprumutul comunal 1883.	88 1/2	89 1/4
50/o 1890.	87 1/2	88 1/4
50/o Scrisuri funciare rurale	95 1/2	96 —
50/o urbane	89 1/2	90 —
50/o urbane de Iași	79 1/2	80 1/4
60/o Obligațiuni de Stat (Conv. Rurale)	99 1/2	100 1/4
Florin val. austriacă	2,02	2,05
Mărci germane	1,23	1,25
Ruble hârtie	2,60	2,65

Nu mai 5 lei pe an. —Ori-cine poate cere un număr de probă din ziarul nostru financiar, intitulat „Mercurul Român” care publică cursul și listele de trageri la sorți ale tuturor bonurilor și lozurilor Române și streine și imediat se va trimite gratis și franco în toată țara.
 Abonamentul anual pentru toată țara costă numai 5 lei. El se plătește înainte, în timbre, mărci sau prin mandat poștal. Domnii abonati participă gratuit la mai multe premii importante prevăzute în ziar. Apare de 3 ori pe lună, la 15 ale fiecărei luni. Abonamentul poate începe de la orice zi a anului. Tot-o dată acest ziar este un sfătător sincer și imparțial pentru orice daravere de finanțe și comerț. A se adresa la casa de schimb, „Mercurul român” București, Strada Smârdan No. 15

D. MANDL

Magasin de Tapițerie și Decorațiuni

fost mai înainte colțul Episcopiei

Am onoarea de a avertiza pe onor. public și onor. mea clientelă că magazinul meu l'am transferat în:

Calea Victoriei, No. 117
 alături de casa Prințului Știrbei

Magazinul l'am asortat cu totul din nou cu diferite mobile de fantezie în covoare, stoffe brodate și plușuri de mătase. Ceva nevăzut până acum în țară sunt ei.

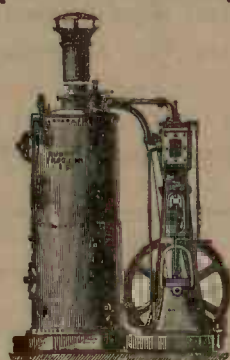
Noul sistem de canapele mecanice

ele sunt propria mea fabricație. Persoanele prezentând garanție vom acorda vânzarea mobilelor și în rate lunare.

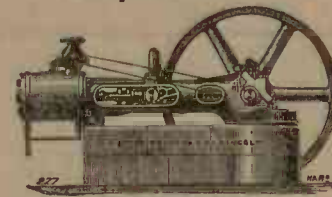
SIROP
 și **AUBERGIER**
 Pasta lui
 cu Lactucarium
 Aprobatiunea
 Academiei de Medicină
 din PARIS
 Siropul lui Aubergier
 este un calmant
 sigur pentru
 GUTURAIU, BRONSITE, GRIPE și CATARE
 TUSE și TUSEA MĂGAREASCĂ a copiilor.
 IN TOTE FARMACIILE

Mașină cu abur Undertype.

Mașină verticală

Mașină stabilă

Ruston, Proctor & Co. Ltd. Lincoln

RECOMANDA

Pentru scopuri industriale, Mori, etc.
 MAȘINELE LOR DE ORI-CE MARIMI

MASINE cu abur „Undertype”,
MASINE Compound,
MASINE stabile,
CAZANE de diferite sisteme

Pentru ori-ce forță dorită

ECONOMIE DE COMBUSTIBIL
 ECONOMIE DE ABUR

FUNCTIONARE SIGURA SI GARANTATA
SOLIDITATE PERFECTA

La cerere Cazanele se vor furniza prevăzute astfel ca să se poată întrebuința ca combustibil și pae, stuf sau rășini de combustibil.

Informațiuni, detalieri și prețuri prin A-
 GENTUL NOSTRU GENERAL PENTRU ROMANIA.

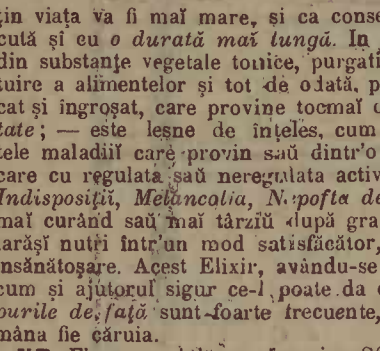
W. STAADACKER

București-Brăila-Graiova

CRAIOVA. Medalie argint

NISSA. Medalie de aur

NISSA. Medalie de aur

Se găsește de vânzare în BUCUREȘTI în Drogueria D-lor Brus, M. Economu și Comp. Turningher etc. în CRAIOVA farmacia Pohl precum și în mai toate farmaciile din țară. În localitățile unde nu se găsește acest preparat, contra-mandat poștal trimis în toată țara. La comanda de cel puțin 6 flacoane se trimite franco locul cerut.

Elixirul de Sănătate

al Sfântului

Ioan Botezătorul

preparat de farmacistul

ION BERBERIANU

BUCUREȘTI

2 Lei 25 bani Flaconul

Acest nou preparat care oferă publicului, prin compoziția lui, care este numai din substanțe vegetale, prin efectele lui bine-făcătoare asupra stomacului și eficacitatea lui la o mulțime de boale care stau în mal de aproape sau mai departe legătură cu aceasta; —merită cu drept cuvânt numele de Elixir de Sănătate, sau mai bine zis Balsam de viață lungă; de oare ce este știut că cu cât „SANATATEA” de care se bucură cineva este mai bună, cu atât și rezistența diferitelor organe ce întrețin viața va fi mai mare, și ca consecință naturală a acestei stări multumitoare va fi, și anume, o viață mai plăcută și cu o durată mai lungă. În adevăr, Elixirul de Sănătate al Sfântului Ioan Botezătorul fiind preparat din substanțe vegetale tonice, purgative și amare și având ca efect în primul rând de a activa funcțiunea de masticare a alimentelor și tot de o dată, prin principiul vegetal purgativ ce conține de a face ca substanțele acre, sângele stricat și îngroșat, care provine toată din reziduurile alimentelor ne bine masticate, să fie încet cu încetul, depărtate; —este lesne de înțeles, cum acest Elixir, luat în doze și timpuri anumite, poate combate nu numai diferitele maladii care provin sau dintr-o „supra încălzire” a stomacului ci și acelea care stau într-o legătură oarecare cu regulata sau neregulată activitate a organelor digestive, —și în fine arum: Amețea, Colicele de stomac, Indispoziții, Melancolia, Napasta de mâncare, Hemoroizi (Tranzi), Răgălele, Vărsăturile, Venimul, etc. pot fi, mai curând sau mai târziu după gravitatea boalei depărtate; —iar organismul putându-se iarăși nutri într-un mod satisfăcător, suferindu-l să meargă din ce în ce spre o deplină însănătoșare. Acest Elixir, avându-se în vedere modul lui de compoziție, efectele lui precum și ajutorul sigur ce-l poate da contra Maladiilor de stomac, care mai ales în timpurile de față sunt foarte frecvente, ar trebui să se alege în fie-care casă și la îndemână fie căruia.

NB. Fie-care, stăruie are înmăgna Sf. Ioan Botezătorul gravata pe ea, și este însoțită de o instrucție foarte detaliată purtând semnătura de aci:

DEPOSITUL CENTRAL: FARMACIA BERBERIANU CALAFAT
 Se găsește de vânzare în BUCUREȘTI în Drogueria D-lor Brus, M. Economu și Comp. Turningher etc. în CRAIOVA farmacia Pohl precum și în mai toate farmaciile din țară. În localitățile unde nu se găsește acest preparat, contra-mandat poștal trimis în toată țara. La comanda de cel puțin 6 flacoane se trimite franco locul cerut.

Ion Berberianu

Ion Berberianu, Calafat.

DE CAT ORI-CE ALTA BEUTURA. OBICINUITI BITTER ALESSANDRIU

Aduce poftă de mâncare, înlesnește mistuirea, dă putere stomacului și e preservativ Anti-Choleric

DE VENZARE LA TOATE MAGAZINURILE
 FERITI-VA DE CONTRAFACERI

Avis către onor. consumatori

Unii dintre domnii vânzători ai Bitterului meu, cred că este și cinstit și nevătmător, dacă cumpărând 2—3 sticle din reputatul meu preparat, în urmă să debeatze alte măsurări compromițând reputația unui preparat bun. De aceea rog de a cumpăra pentru prima oară flacoane originale spre a-i cunoaște gustul și calitățile sale bine-făcătoare; iar aceluia care debeatze Bitterul meu falsificat și vor susține că astfel este preparatul meu cum îl falsifică ei, cereți contra probă o butelie originală și vă veți convinge.

Fie-ce butelie are dopul marcat cu numele meu

CHR. ALESSANDRIU București

Se trimite gratis și franco ori cui va cere brusura Tratamentul rational cura maladiilor de stomac prin Bitter Alessandriu

VECHIUL FABRICANT

de
 CAFEA MACINATA
GEORGE LAZAR
 Strada Patriei No. 7.

recomandă diferite calități de cafea macinată, mai ieftine ca ori unde precum și unt de lemn de măsline, făină de Botoșani, foarte ieftină.

O SANIE de vânzare.
 strada Pensionatului 7.

ELIAS BERNSTEIN

STRUNGAR

BUCUREȘTI.—32 STR. COLTEI, 32.—(Alături cu Spit. Colței).

Depozit de toate articolele necesare pentru Clui bur și Caf-nele precum: Bile de Fildes și de Cau-cuic pentru Bi-liard, Tacuri franțuzești, Table, Sahuri, Domino, Piei pentru Tacuri, Zăruri, etc.
 Specialitate de: Tigarete de chihlibar de Buzău și streine Bile de lemn de măsline pentru popice. Mare Depou de popice diferite Bastoane și Umbrele.

Atelierul de Strungărie, primește ori-ce fel de reparațiuni de evantaiuri de sifon, fildes, baga etc. Umbrele de îmbrăcat cu diferite stoffe. SERVICIUL PROMT ȘI PREȚURI MODERATE

Fara rival ESPERANCE

VIN DE QUINQUINA CU MALAGA
 Reconstituant și contra Frigurilor.
 Tonic, interior și digestiv.

De un gust delicios și de o eficacitate sigură contra maladiilor următoare: a boalelor de stomac, a slăbiciunilor, a convalescențelor prelungite și contra tuturilor boalelor de friguri cele mai îndelungate.

Pretul unui flacon de 350 grame, 3 Lei

Depozitul general la Drogueria și farmacia BRUS, Boulevard Elisabeta, Palatul băilor Eforiei precum și la toate farmaciile din țară.

NOBE CALORIFERE BELGIENE

Arde fara intrerupere coks, antracit și ori-ce alt carbur, produce mare economie, foarte igienice, se garantează pentru buna funcționare și durabilitate.

UNICI REPREZENTANTI IN ORIENT

M. LITTMAN SI I. WAPPNER

Calea Victoriei 61

Dequenne si Co. Bruxelles

AVIS

COFETARIA T. D. CRETULESCU

Strada Carol I, No. 47.

Pentru sezonul iernoi, nunti, botezuri și soarele.

Rom Englezesc 1,50 Litru
 Rom Jamaica 2,40
 Rom Vanilie 3,20
 Rom Vanilie 3,20
 Rom St. Georges 4,00
 Rom St. Helene 5,50
 Calități foarte superioare.

Bomboane fine 3,80 Kilo

Sampanii, cele mai fine

Pesmetii proaspeti în fie-care zi.

Prafituri proaspete în fie-care zi.

10 bani bucata.

Lichieruri Ananas
 Benedictin
 Sarrus
 Piperment
 Cuiroso

2,80 Litru

Liqueur Napoleon 2 franci litru.

Rachiu bun pentru menagiul casei de la 1 fr.

litru în sus.

Dulceturi de toate fructele cu vanilie, precum

și alte lucruri de cofetărie, cu prețuri foarte

ieftine.

CARETAS

91 Calea Victoriei 91

Fabricația trăsurilor noastre luând în anul acesta un avânt deosebit, și avind o supraproducție, putem oferi tot felul de trăsuri pentru orice sezon, cu prețuri foarte moderate.

CAPSULE SI INJECTIUNE

LUI RAQUIN

CU COPAHUAT DE SOBA

A SE CERE STAMPILA A. UNION DES FABRICANTS
 FUMOUZE-ALBESPEYRES, 78, Faubourg St-Denis, Paris (și la toți Farmaciști și Droghiști).

OBSERVAȚIE.—ROG A SE FERI DE IMITAȚIUNI

Medicament necesar și sigur pentru toate bôlele de stomac și consecințele lor!

Conservarea sănătății se bazează în principiu numai pe întreținerea unei digestiuni bune, căci aceasta este condiția fundamentală a sănătății și a unei stări corporale și spirituale. Cel mai bun medicament de casă pentru regularea mistuirii, spre a obține un sânge sănătos și a depărta părțile suricate ale sângelui, este renumitul

BALSAM DE VIAȚA

AL D-RULUI

ROSA

Acest balsam preparat numai din plante cu principii active esențiale asupra stomacului, a devenit în urma miilor de însănătoșiri un medicament indispensabil pentru casă.

Flaconul mic 1 leu 50 bani.—Flaconul mare lei 3

Depoul general pentru toată România

VICTOR THÜRINGER, farmacia la OCHIUL LUI D-ZEU

CALEA VICTORIEI, No. 154, BUCUREȘTI

Se găsește asemenea în toate farmaciile.

ALIFIE UNIVERSALA DIN PRAGA

Intrebuințată cu strălucit succes în contra inflamațiilor, rănilor și umflăturilor, spre exemplu, la împetirea mamelelor (jitelor) la întrecerea copiilor (prin oprirea lăptelui) la abcese, umflături sângulare, la cancer, besicute puruloase, la umflături unghilor (numit sugiu) la umflăturile reumatice, scrânteli, la mâini crepate.—DOZA LEI 1.

DEPOUL DE FABRICATIUNE

B. FRAGNER

Farmacia la „VULTURUL NEGRU” la Praga 203-III

N. B. Balsamul d-rului ROSA și „Alifia universală”, aprobate de onor. Direcțiune a serviciului sanitar superior și înmatricolate în contra imitațiilor, se trimite la cereri francate însoțite de mandat poștal în ori-ce localitate din țară.

Împreună cu comanda din provincie să se trimeată 60 bani pentru ambalajul.

OBSERVAȚIE.—ROG A SE FERI DE IMITAȚIUNI